

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, Bratislava
pobočka Praha

**PŘIJÍMÁNÍ, ZAČLEŇOVÁNÍ
A SOCIÁLNÍ ORIENTACE
UPRCHLÍKŮ**

Přeložila: Daniela Moyzesová, prom. fil.
Milada Horáková, prom. soc.

BRATISLAVA
prosinec 1991

2. Dokument o politice kvót a problémech finančních podpor

Kdykoli to situace v některých částech světa vyžadovala, ukázala holandská vláda dobrou vůli přispět k mezinárodnímu účelí zmírnit lidské strádání a přijala část uprchlíků do Holandska. Zprvu se jednalo o ad hoc rozhodnutí. Učinila tak v souladu s požadavky Vysokého komisaře pro uprchlíky Spojených národů v Ženevě, který působí v této oblasti jako mezinárodní koordinátor.

V období září 1973 - červenec 1976 obdržela Rada ministrů dvanáct požadavků, na jejichž základě se mělo rozhodovat o přijímání skupin uprchlíků. Jelikož byla nucena se uchýlovat k rozhodování ad hoc způsobem, požádala Rada ministrů tehdejší Meziřesortní výbor pro uprchlíky, aby schválil dokument o dlouhodobé politice přijímání uprchlíků. To vedlo v r. 1977 k tomu, že byl Meziřesortní výbor právně zmocněn k formulování doporučení pro zainteresované ministerstva (Zahraničních věcí, Spravedlnosti, Kultury, volného času a sociálních věcí, nyní - Sociálních věcí, zdraví a kultury) s ohledem na skupiny uprchlíků pozvané do Holandska. V souvislosti s tím byl zřízen Meziřesortní koordinační výbor pro politiku minorit a meziřesortní výbor pro uprchlíky se stal podvýborem politiky přijímání uprchlíků Ministerstva vnitra. Podle uvedených cílů se očekávalo přijetí 200 individuálních žadatelů o asyl, kteří měli být uznáni buď jako uprchlíci s A statutem, nebo osoby s nárokem na asyl (B statut).

Také se očekávalo, že bude každoročně přijato 550 uprchlíků, kteří se usadí v Holandsku. Rozpočtové kvóty počítala s finanční podporou maximálně pro 750 uprchlíků ročně.

Poté co byly v následujících letech uzákoněny pří-

slušné předpisy, došlo k takovému vývoji, že byla kvóta značně překročena a bylo obtížné přijímat další skupiny uprchlíků:

- počet individuálních žadatelů o asyl, kteří přicházeli do Holandska z vlastní iniciativy rostl z roku na rok;
- objevila se zcela nová skupina uprchlíků: vietnamští boat people;
- v důsledku toho se stále zvyšoval počet Vietnamců, kteří přicházeli do Holandska se svými rodinami.

Právní úprava musela být pozměněna. Meziřesortní koordinační výbor pro politiku minorit předložil doporučení zaměřená na kvóty a financování - fondy. Tato doporučení byla vládou akceptována. Podle výnosu z r. 1984 byla maximální roční kvóta stanovena na 250 (maximální počet přijímaných uprchlíků). Toto číslo nezahrnuje individuální žadatele o asyl (odhadované na 800), vietnamské boat people a osoby, které následovaly své rodiny (jež se odhadují na 250 celkem). Vláda se rozhodla přijmout tyto další kategorie uprchlíků, jestliže budou vyhovovat stanoveným kritériím, tj. aby počet uprchlíků, kteří mají nárok na přijetí, nebyl z tohoto důvodu v rozporu s jinými faktory (aby se pravidla nároku na přijetí neodporovala). Kvóta 250 osob, kteří jsou pozváni do Holandska, se skládá ze tří kategorií:

- maximálně 200 osob, kteří jsou přivedeni ve skupinách (kontingentech);
- maximálně 10 jedinců, kteří jsou v krajní nouzi a nemohou déle setrvat tam, kde jsou (naléhavé případy);
- maximálně 40 individuálních uprchlíků, včetně rodinných příslušníků, kteří je doprovázejí, o které nemůže být postaráno v místě jejich pobytu, v souladu s kritérií Ten or More Plan of the UNHCR (Plán UNHCR 10 nebo více).

UNHCR v Ženevě by mělo soustředit pozornost holandské vlády na některé uprchlíky, kteří by mohli mít nárok na přijetí v rámci některé z uvedených kategorií.

V nové právní úpravě kvóty byly učiněny změny v úrovni a způsobu financování přijímání, začleňování a sociální orientace těchto kategorií uprchlíků. Proto již není nutné - jak se vyjadřuje kabinet - řešit finanční problémy několikrát do roka. Právní úprava vešla v platnost 1. 1. 1984. V příloze 1 je uveden seznam prostředků, které byly vyčleněny na politiku přijímání uprchlíků a osob s nárokem na asyl od tohoto data.

3. "In house model" a nástroje jeho uplatňování

3.1. Příprava na příjezd pozvaných uprchlíků

Ministerstvo sociálních věcí, zdraví a kultury není v podstatě aktérem přijímání žadatelů o asyl, kteří do naší země přicházejí na vlastní pěst a tudíž podstupují proceduru, která končí buď udělením nebo odmítnutím statusu uprchlíka nebo osoby s nárokem na asyl. Tato skupina, poté co obdrží potřebný status, může využívat pouze předpisů o státním preferenčním bydlení a předpisů o zabezpečení uprchlíků. Tento odstavec tedy podává informaci o přípravě na přijetí pozvaných uprchlíků, kteří jsou ubytováni v hlavním uprchlickém centru, o vietnamských boat people a o uprchlících, kteří přijíždějí do Holandska ze svými rodinami.

Příprava k rozhodnutí pozvat do Holandska uprchlíky je prováděna v Případném výboru pro uprchlíky v rámci Meziřesortního koordinačního výboru pro politiku minorit. Na žádost UNHCR v Ženevě, vyslovuje tento výbor v zasedání ministerstev, kterých se to týká a státním tajemníkům doporučení k přijetí uprchlíků.

Při rozhodování o přijetí uprchlíků jsou důležitými hledisky: velikost skupiny, země původu a jazyk uprchlíků. Stejně tak je zvažován možný příjezd skupiny s ohledem na místa, která jsou k dispozici v přijímacím centru. Příprava na přijetí pozvaných uprchlíků zahrnuje tyto činnosti:

- sběr informací o skupině či skupinách uprchlíků, o jejich minulosti, veškerá důležitá fakta;
- pronájem prostor, jestliže v přijímacím centru není dostatek volných míst;
- případné zaměstnání nových pracovníků; nového personálu;
- zajištění překladu uváděcího programu do jazyka příslušné skupiny uprchlíků;
- výběr potenciálních municipalit, v nichž by mohli být uprchlíci později ubytováni - formou jednání s místními radami;
- komplikace přijímacího programu pro první etapu adaptace příslušné skupiny.

Prakticky celý personál Oddělení pro uprchlíky a usídlení minorit pracuje na těchto přípravách. Jelikož je obvykle málo času a všechny náležitosti musí být precizně koordinovány, byl vypracován pro potřebu personálu scénář, který ukazuje, jak mají být tyto úkoly den ode dne plněny a kdo za co zodpovídá, co má přesně který člen personálu dělat, jak probíhají informační vazby mezi jednotlivými pracovníky, jak jsou vzájemně propojeny. Předností tohoto scénáře je nejen dobrá orientace v tom, kdo co má dělat, ale přispívá i k efektivnosti pracovního výkonu.

3.2. Hlavní přijímací centrum

Díky tomu, že se délka pobytu v hlavním přijímacím centru zkrátila na maximálně tři měsíce a že počet uprchlíků, kteří mají být ročně přijati je odhadován na 500, jsou podmínky přijetí, tj. požadovaná kapacita přijímacího

centra určeny celkem přesně. V současnosti je vyřezováno jedno přijímací centrum. To sestává z jedné hlavní budovy a několika vedlejších. Tyto pomocné budovy jsou využity buď plně anebo jen částečně, podle počtu požadovaných lidí s podle složení skupin uprchlíků. Potřebné činnosti ve středisku zabezpečuje stálý personál, který tvoří sociální pracovníci, přijímací úředník, vietnamský překladatel, 2 jazykoví konzultanti, 3 učitelé jazyků a pracovník dohlížející na provoz jeslí.

V závislosti na velikosti a národnosti skupiny, která má být přijata a povahy a závažnosti očekávaných problémů, může být krátkodobě zaměstnán zvláštní personál. Jako prostředník mezi přijímacím střediskem a odborem uprchlické politiky a rovněž mezi přijímacím střediskem a municipalitou kam mají být uprchlíci přesunuti a ubytováni, funguje styčný úředník. Celá tato operace se odehrává pod dohledem úředníka z odboru politiky pro uprchlíky Sekce pro uprchlíky a bydlení minorit Ústředního přijímacího koordinátora.

Po dobu pracovních dnů, které uprchlíci stráví v přijímacím centru, mají možnost se určitým způsobem uvolnit. V této době jsou již zaznamenány jejich osobní údaje a probíhají zdravotní prohlídky, o které se stará Zdravotnické středisko pro uprchlíky, které je součástí ministerstva.

Během pobytu v přijímacím středisku dostávají uprchlíci nejnnutnější příspěvek, který se rovná Dávce státní podpory.

V této době navštěvují uprchlíci ve školním věku Kurs mezinárodního jednotného vzdělání, k čemuž je určen zvláštní učitel. Uprchlíci ve věku nad 16 let začínají bezprostředně po příchodu s výukou holandského jazyka a předmětů, které jim umožní se orientovat v cizí společnosti, do

niž se rozhodli vstoupit. Tento předmět se vyučuje za pomoci souboru informací vypracovaných k tomuto účelu tak, že je adaptován na potřeby dané skupiny. Výuka holandského jazyka začíná vždy v pondělí, počínajíc druhým týdnem po příchodu do přijímacího střediska. Používaný úvodní program se nazývá "Zeg nu zelf" (Nyni to řekni sám), který je vypracován speciálně pro tento účel. Cílem tohoto programu je poskytnout uprchlíkům základní znalosti holandské společnosti a holandského jazyka tak, aby uprchlíci mohli zvládnout každodenní situace. Lze to charakterizovat jako "sociální soběstačnost". Tento program spočívá v intenzivní šestitýdenním kursu o 25 vyučovacích hodinách týdně, v rámci nichž jsou uprchlíkům poskytovány informace o těchto aspektech holandské společnosti, s nimiž budou uprchlíci přicházet do přímého kontaktu. Program jim rovněž poskytuje základní znalosti mluveného jazyka pro tyto situace. Jsou v něm zahrnuta tato témata: seznamování, trh obchody, pošta, banka, veřejná doprava, zdravotní služby. Po ukončení tohoto programu jsou uprchlíci ubytováni v příslušné municipalitě. Pokud jim ještě nemůže být poskytnuta trvalá ubytování, zůstávají ve středisku. Po týdenní přestávce začíná šestitýdenní pokračovací kurs o dvaceti pěti vyučovacími hodinami týdně, kde se probírá: život v domácnosti, holandské počasí, finanční hospodaření, výchova dětí, práce, volný čas, doprava, vzdělání.

Místo, kde se skupina usadí je již většinou známo a hovoří se o tom, jak vypadají různé aspekty ubytování a přijetí v daném místě. Osoby, které se budou podílet na přijetí uprchlíků do municipality, se rovněž mohou zúčastnit na vypracování výukového programu ve středisku. To vše má přispět ke zdárnému přechodu ze střediska do municipality a to co nejplynulejším způsobem. Poté, co se uprchlíci přestěhují do municipality, se předávají Sekci pro

uprchlíky a usídlení minorit údaje o jednotlivých položkách, které se týkají života uprchlíků, včetně údajů o jejich vzdělání a zdravotním stavu.

3.3. Předpisy státního preferenčního bydlení

Podle předpisů o státním preferenčním bydlení může být použito k ubytování minoritních skupin určených Ministerstvem pro otázky bydlení, hmotné plánování a životní prostředí kolem 5 % všech nových bytů podléhajících státní správě. Uplatňování těchto předpisů spadá pod Ministerstvo sociální péče, zdravotnictví a kultury. Uprchlíci a osoby s nárokem na asyl představují hlavní kategorii minorit, již se poskytuje bydlení podle těchto předpisů.

Vyhledávání vhodného ubytování pro uprchlíky probíhá pokud možno již před jejich příjezdem do Holandska. V případech sjednocování rodiny navazuje Sekce pro uprchlíky a usídlení minorit kontakt s municipalitou a informuje se, zda jsou předběžně určená obydlí dostatečně velká pro ubytování celé rodiny. Jestliže ano, rodina může být urychleně spojena a místní správa je o tom písemně vyrozuměna. Jestliže je byt pro celou rodinu příliš malý, je místní správa požádána, aby zařadila tyto uprchlíky, kteří již v daném místě žijí do speciálního pořadníku pro uprchlíky čekající na vhodné ubytování. Rodinní příslušníci, kteří již přijeli, čekají v přijímacím centru do té doby, nežli je celá rodina ubytována natrvalo.

Uprchlíci a osoby s nárokem na asyl, kteří přicházejí do Holandska z vlastního rozhodnutí, mohou uplatnit nárok na ubytování podle předpisů o státním preferenčním bydlení tehdy, jakmile obdrží nezbytný status.

Jakmile je to jen trochu možné, je respektováno přání uprchlíků kde chtějí bydlet. Rychlost, s jakou je možno

ubytování poskytnout závisí na tom, zda je ubytování v příslušném místě k dispozici.

3. 4. Předpisy o zabezpečení uprchlíků

Po příjezdu do Holandska se uprchlíci a osoby s nárokem na asyl ocitají ve zcela novém prostředí. Jsou proto ve srovnání s místními obyvateli ve značně nevýhodné situaci. Nemají možnost dostatečně využívat všech obecně stanovených výhod, které se vztahují na ostatní obyvatele. Z toho vyplývá, že je nutné hned v prvním období odstranit toto počáteční znevýhodnění. V místech, kam jsou usídlováni je proto uspořádán přijímací program, který spočívá na různých aktivitách zaměřených na seznámení a prostředí a sociální orientaci uprchlíků jako jsou: jazyková výuka, společenská výchova, na níž se podílejí v rámci setkání i hostitelské rodiny, jsou zde podávány informace o prostředí, v němž budou uprchlíci žít. Jelikož si je vláda vědoma, že municipality nemají dostatek vlastních finančních prostředků, jsou na přijímání, začlenění a sociální orientaci uprchlíků do zcela nového kulturního prostředí, vyčleněny zvláštní fondy a prostředky.

V rámci Soustavy vládní podpory minorit jsou pro tyto účely od ledna 1985 v platnosti Předpisy o zabezpečení uprchlíků, které platí dosud bez jakékoliv změny v úrovni (výši) podpory nebo typu finančně podporovaných aktivit. Tato soustava platí jak pro uprchlíky pozvané holandskou vládou, tak i pro žadatele o asyl, kteří přijeli do Holandska z vlastní iniciativy a byl jim udělen status A nebo B.

Podle tohoto systému činí jeden státní příspěvek na jednoho uprchlíka s nárokem na asyl 5 000 guldenů. Jestliže tato suma na konci přijímacího programu nestačí, vyplácí se druhá částka ve výši 1 000 guldenů.

Jestliže je v jedné municipalitě usídleno současně 30

- 90 uprchlíků, může být tato municipalita označena za nukleární (vytvářející jádro). Nukleární municipalita má za povinnost předložit ministerstvu plán na přijetí uprchlíků a uvede, zda jsou ubytovací prostory postačující a kdo všechno se podílí na přijetí, začlenění a sociální orientaci uprchlíků. Vládní podpora je v tomto případě 6 000 guldenů na každého z prvních deseti uprchlíků. Na žádost ministerstva nařizují předpisy o zabezpečení uprchlíků poskytnutí příspěvku na krytí nájemného v případě, že obydlí pro uprchlíka zůstane po krátkou dobu neobydleno. Existují ještě dva další typy podpory pro uprchlíky, kteří pobývají ve státním uprchlickém středisku. Jelikož municipalita nemůže pomoci se zřizováním bydlení na základě Národního zákona o výpomoci a vzhledem k tomu, že dům musí být zařízen dříve než se jeho nájemníci nastěhují, je vyčleněna podpora pro ty uprchlíky, kteří nemají vlastní prostředky na zařízení svého nového obydlí. Municipalita jim poskytuje částku, z níž jeden podíl musí být refundován podle Národního standardizačního dekretu. Municipalita pak dostane vládní nenávratnou podporu. Vládní podpora se poskytuje také ve formě úhrady nákladů spojených s přípravou obydlí, které provádí municipalita.

4. Zkušenosti s "in house modelem"

4.1. Úvod

Od srpna 1981 spadalo přijímání uprchlíků do kompetence ministerstva. Po dohodě s Holandskou asociací pro uprchlíky byla tato Asociace povinna najít co nejrychleji ubytování pro uprchlíky, kteří se dosud nalézají v centrálním uprchlickém středisku, a to do konce daného roku. V několika případech nebyla Asociace schopna toto zařídít, takže 1.1.1982 muselo ministerstvo převzít odpovědnost za přijímání a ubytování těchto předchozích nevyřizovaných případů,

což samozřejmě zpomalovalo všechny další skce, které souvisely s ubytováním uprchlíků. Navíc muselo vytvořit zcela novou organizaci a vypořádat se s prudkým přílivem vietnamských "boat people". Tehdy byl zaveden nový model, který počítal s maximálně tříměsíčním pobytem v přijímacím centru. Ten vešel v platnost r. 1982. Za tuto dobu byl počet přijímacích center redukován z 37 na 3. Od 1.4.1983, vzhledem k tomu, že se snížil počet boat people (vietnamští uprchlíci z člunů), stačilo již jedno přijímací středisko.

Předpisy o zabezpečení uprchlíků byly zavedeny v březnu 1982, ale se zpětnou platností od 1.1.1982. Do té doby byla učiněna řada interních opatření, ale od samého počátku bylo přijímání uprchlíků, v okamžiku kdy byli definitivně ubytováni, v pravomoci municipalit. Tento aspekt "in house modelu" byl uplatňován od samého počátku.

Dá se říci, že úspěch "in house modelů" závisí na několika faktorech:

1. příchod uprchlíků musí být fázován a předem naplánován;
2. během období jejich přijetí v centrálním středisku se musí odstranit rušivé prvky, které brání co nejrychlejšímu přemístění uprchlíků do municipalit;
3. v příslušné době musí být k dispozici dostatek ubytovacích prostor pro skupiny a několik samostatných uprchlíků;
4. municipality musí mít zájem a chtít přijmout uprchlíky a musí být schopny zvládnout odpovědnost za jejich přijetí, začlenění a sociální orientaci.

Nyní budeme zkoumat tyto faktory ve světle nejnovějších zkušeností.

4.2. Příchod pozvaných uprchlíků

V ideálním případě by měl být předem znám počet uprch-

líků ve skupině a přesné datum jejich příjezdu, aby mohlo být připraveno jejich ubytování, personál a finanční prostředky, a aby byla dostatečně zorganizována jejich jazyková příprava a další přijímací činnosti. K celé přípravě je třeba tříměsíčního období. Často je obtížné předem určit čas, v němž přijedou různé kategorie uprchlíků a někdy i skutečný počet a složení skupiny. Ale při soustředěném úsilí lidí, kteří jsou zodpovědní za přijetí, začlenění a sociální orientaci uprchlíků, mohou být uprchlíci přestěhováni do definitivního místa bydliště v časovém limitu tří měsíců. Jelikož různé kategorie uprchlíků vyžadují nasazení různé intenzity úsilí, budeme se nyní zabývat těmito aspekty: kontingentní skupiny, tělesně postižené osoby, urgentní případy (náhlé), vietnamští boat people a znovusjednocení rodin.

Kontingentní uprchlíci (skupiny)

Kvóta přijímání uprchlíků zahrnuje především kontingenty (skupiny): maximálně 200 osob ročně (uprchlíci přijímání na základě mezinárodních úmluv). Povaha, složení a velikost skupiny je v podstatě určována na základě žádosti předložené Vysokým komisařem (UNHCR) v Ženevě.

Cílem je dovést v průběhu celého roku kontingent uprchlíků do Holandska v oddělených, rovnoměrně rozložených skupinách. Mezi rozhodnutím pozvat uprchlíky, učiněným zainteresovanými ministerstvy a skutečným příjezdem skupiny je obvykle dost dlouhý interval (někdy 4 - 8 měsíců). Je tomu tak proto, že konečný výběr uprchlíků probíhá až po rozhodnutí, a tím je znemožněn výběr uprchlíků, kteří už odjeli do jiné země. V důsledku toho je skutečný počet uprchlíků, z nichž se skupina skládá a příslušník jejich rodin, znám někdy teprve měsíc před jejich příjezdem. Obvykle je menší, nežli se předpokládá. Ale je-

likož celý proces může trvat i kratší dobu, přípravy musí začít okamžitě po rozhodnutí; musí být rezervován dostatečný počet lůžek, přijat nový personál, zejména překladatel a zajištěny budoucí ubytovací prostory.

Někdy se stává, že když je všechno připraveno, je příjezd uprchlíků odložen. To přináší problémy hlavně proto, že personál je zaměstnán pouze na šestiměsíční pracovní smlouvu a rezervované ubytování nemůže být neobsazeno po tak dlouhou dobu, protože dochází ke ztrátám na nájemném. Jestliže municipalita poskytne ubytování někomu jinému, může začít hledání bydlení znova. To všechno znamená výdaje navíc a dokonce se může stát, že je překročen tříměsíční finanční limit původně určený na integraci uprchlíků.

To, zda jsou uprchlíci ubytováni ve skupinách nebo ne, závisí na druhu skupiny. Např. jeden kontingent vietnamských uprchlíků z S.E. Asians camps (jihovýchodních asijských táborů) se téměř vždy sestává z osob, které mají v Holandsku příbuzné, a proto si přejí být ubytováni a žít co nejbližší k nim. Je-li to možné, provádí se předem ke zjištění tohoto požadavku průzkum. V případě, že zde nemají žádné příbuzné, jsou usídleni v nukleárních municipalitách.

Údaje ministerstva sociálních věcí, zdravotnictví a kultury uvádějí následující kontingenty pozvané do Holandska: 50 Vietnamců v r. 1981, 100 Poláků v r. 1982 a 75 Vietnamců v r. 1983. Přijeli v různých početných skupinách jelikož většina z nich měla příbuzné či známé v Holandsku, byli ubytováni v různých místech po celé zemi. Průměrně strávili 3,2 měsíce v přijímacím centru.

Invalidní osoby - postižení

Když byl vydán politický dokument o kvótách a podpořích bylo současně rozhodnuto, že postižení uprchlíci,

o něž nemůže být dostatečně postaráno v jejich zemi či jinde v dané oblasti, mohou být pozváni do Holandska. Tato zásada je v souladu s Plánem deseti či více (Ten or More Plan), vypracovaným UNHCR.

Přestože UNHCR nevyžaduje v Plánu deset či více, aby byli postižení uprchlíci přijímáni každý rok, bylo přijato nové rozhodnutí poskytnout tuto příležitost postiženým uprchlíkům i v budoucnosti, protože Holandsko je připraveno vynaložit zvláštní úsilí ve prospěch této zejména zranitelné kategorie uprchlíků se právem očekává, že vzhledem k jejich postižení budou častěji doprovázeni svými nejbližšími příbuznými, jež je nutno zahrnout do subkvóty nejvýše čtyřiceti osob.

Ministerstvo sociálního zabezpečení, zdraví a kultury ve snaze zajistit co nejplynulejší přijetí a ubytování těchto uprchlíků vypracovalo několik dalších kritérií. Základním principem výběru postižených osob je, že budou schopni podstoupit přijímací proceduru, rehabilitaci a integraci v Holandsku: Tak je tomu například v případech tělesně postižených uprchlíků, kteří nevyžadují dlouhodobou institucionální péči nebo nemocniční ošetřování a kteří nevyžadují zvláštní zacházení v přijímacím centru, nebo v bydlišti, které jim poskytnou municipality. Ve snaze dosáhnout pro uprchlíky obecného cíle - sby získali pokud možno co nejrychleji nezávislý status - v případě postižených osob tek rychle, jak dovoluje jejich postižení, bylo rozhodnuto, že postižené osoby by pokud možno neměly přijíždět do Holandska samotné, ale s ostatními členy rodiny, s nimiž budou bydlet. Existuje ale i možnost přijetí osamělých postižených uprchlíků, kteří buď přijíždějí do Holandska ze svými příbuznými, anebo jsou v příliš tragické situaci.

Pokud jde o přesný čas příjezdu, dochází ke stejné situaci jako s kontingenty; skupina obvykle přijíždí později, než se počítá v rámci plánování a příprav. Navíc je třeba vynaložit úsilí na to, aby byli postižení uprchlíci umístěni v municipalitách, kde jsou již uprchlíci stejné národnosti. Z hlediska přijímací procedury je žádoucí ubytovat postižené osoby v téže době, v jaké je ubytována celá skupina. Bohužel to není vždy možné, protože postižení musí někdy podstoupit chirurgický zákrok, a to dokonce během jejich pobytu v přijímacím centru.

Od té doby, co se Ministerstvo sociálních věcí, zdraví a kultury stará o přijímání uprchlíků, přijelo do Holandska 34 postižených osob a jejich rodin - v letech 1981 - 1983. Průměrná délka jejich pobytu v přijímacím centru byla 2,5 měsíce.

Naléhavé případy

Je stanoveno, že Holandsko přijme ročně maximálně 10 naléhavých případů. Jsou to jednotlivci, kteří potřebují okamžitou pomoc a musí se o nich velmi rychle rozhodnout. Je prakticky nemožné plánovat jejich přijetí. Situace je komplikována tím, že přijíždějí ze všech částí světa a je obvykle těžké najít tlumočnicka, který by mohl být zaměstnán na hodinový úvazek a byl by ochoten a schopen pravidelně dojíždět do přijímacího centra. Jejich ubytování nečiní obvykle problémy, protože většina těchto naléhavých případů nemá v Holandsku příbuzné a téměř vždy přijíždějí v malých skupinách.

Vietnamské boat people

Od r. 1979 si vláda předsevzala přijímat vietnamské boat people, které na moři zachraňují lodě plující pod holandskou vlajkou. Do tří měsíců po přistání v nejbližším

přístavu, musí být dopraveni do Holandska.

To znamená, že přesný počet vietnamských boat people nemůže být předem plánován. A také to vysvětluje, proč výše jmenovaný politický dokument o kvótě a podpoře uprchlíků nezahrnuje tuto skupinu. Nyní, když počet boat people zachráněných na moři a přivezených do Holandska značně klesl (v r. 1979 - 1 118, v r. 1980 - 930, v r. 1981 - 831, 1982 - 360, v r. 1983 - 119), příjezd příležitostných skupin těchto uprchlíků již nepředstavuje žádné problémy kromě faktu, že není znám přesný počet členů rodiny. Všechny záležitosti, včetně vyhledání stálého bydliště je možno zorganizovat v existující tříměsíční lhůtě, protože většina boat people dává přednost společnému ubytování a pro municipalitu je snazší zorganizovat přijímací program pro celou skupinu nežli pro jednotlivce, je pro každou skupinu těchto uprchlíků vyčleněna nukleární municipalita. Její výběr je určen především velikostí skupiny a požadovaným ubytováním.

Municipalitám jsou propláceny všechny výdaje spojené s průzkumem možností potřebného ubytování. To umožňuje předem určit definitivní místo, kde budou tito lidé bydlet. Obvykle je dost času na zajištění potřebných lůžek a pracovních sil v přijímacím centru.

V příloze 2 je uvedeno, kolik skupin vietnamských boat people bylo přijato od chvíle, kdy bylo jejich centrální přijímání zabezpečováno Ministerstvem sociální péče, zdravotní a kultury, v jakých municipalitách byli umístěni a jaká byla průměrná délka jejich pobytu v přijímacím centru.

Znovusjednocování rodin

Téměř okamžitě poté, co uprchlíci přijdou do Holandska, zejména vietnamští boat people, je navázáno spojení s rodinou, která má být sjednocena. Je odeslána žádost,

kteří je posouzena Ministerstvem spravedlnosti a může či nemusí být finančně podepřena. V případě sjednocení rodin s příbuznými z Jihovýchodních asijských táborů, nejsou s jejich přijetím v Holandsku žádné potíže.

Velmi odlišným problémem je sjednocování rodin s příbuznými z Vietnamu, protože tito lidé musí obdržet výjezdní povolení od vietnamských úřadů, na které musí někdy čekat celé roky. Někdy se také stává, že se příbuzní nenacházejí v letadle, ve kterém byla pro ně zamluvená místa. Vietnamští uprchlíci, kteří čekají v Holandsku dlouhou dobu a někdy zcela marně na své příbuzné, jsou vystaveni nesmírnému tlaku, který jim někdy brání v integraci do holandské společnosti.

Přijetí rodinných příslušníků z Vietnamu je možné plánovat. Během dvou týdnů, nebo několika dnů předem, jsou holandské úřady seznámeny s jejich příjezdem. Jelikož se sjednocování rodin odehrává po celý rok a počet příbuzných, kteří mají být přijati se odhaduje na 100 - 150, zaměstnává Sekce pro uprchlíky a ubytování minorit permanentně vietnamského tlumočnicka. Protože uprchlíci přijíždějí v malých skupinách, nedochází v přijímacím centru prakticky k žádným komplikacím.

Někdy ale vznikají problémy s vyhledáváním stálého ubytování, protože jen málo příchozích se může nastěhovat do stávajících obydlí. Většinou je požadován větší dům. Ideální je jestliže se najde v téže místě, protože zde uprchlíci již nějakou dobu žili a aklimatizovali se. Navíc, v případě, že by měla být původní rodinná jednotka odstěhována, ti, kteří by zůstali, by se časem chtěli přestěhovat. Někdy se také stává, že si uprchlíci, kteří žijí v Holandsku již nějaký čas, našli práci či studují v blízkosti místa svého bydliště. Stěhování není žádoucí mají-li děti, protože to pro ně znamená změnu školy. Jestliže je zapotřebí najít no-

vý dům, musí uprchlíci zůstat v přijímacím centru déle než tři měsíce, což závisí na tom, zda je v municipalitě dostatek vhodných obydlí, které vyhovují Předpisům o státním preferenčním bydlení.

Od té doby, co Ministerstvo sociální péče, zdraví a kultury převzalo péči o přijímací uprchlíků, přijelo do Holandska v r. 1981 205 osob, v rámci znovusjednocení rodin, v r. 1982 jich bylo 136 a v r. 1983 188. Průměrná délka jejich pobytu v přijímacím centru byla 2 - 3 měsíce.

4.3. Pobyt uprchlíků v hlavním přijímacím centru

V přijímacím centru jsou obvykle skupiny uprchlíků různé národnosti. Doba jejich pobytu se průběžně překrývá. Jelikož nově přichází, kteří přicházejí za svými rodinami, se objevují nejméně jednou za týden, nelze se vyhnout tomu, že se přichází skupiny zepojují do již rozdělnutého přijímacího a uvědečícího procesu. Rozdělení uprchlíků do výchovných kurzů potřebuje důmyslnou organizaci. Rozdíly v kulturním zázemí mohou vyústit v konflikty, které se navenek projevují jen ve výjimečných případech. Promyšleným a rozumným vedením jim lze předcházet. Je zapotřebí pružně reagovat na vzniklé situace a přizpůsobit jim metody práce s jednotlivými skupinami.

Sociální pracovníci mají za úkol projednávat osobní záležitosti uprchlíků, identifikovat a řešit jejich problémy v tom nejranějším stadiu a měli by předvídat potřeby uprchlíků. Přijímací úředník je zodpovědný za projednání všech okolností souvisejících a vyplývajících z přijímacích materiálů: ubytování v příslušných pokojích, zabezpečení lékařských prohlídek, poskytnutí informací o případném pohybu uprchlíků.

Dětská sestra kromě péče o batolata a předškolní děti dohlíží na péči o novorozence. Dále se stará o to, aby

určila nároky dietního režimu, mentálně postižených, případy zanedbání a nemocí dětí a v případech nutnosti se snaží zpřesnit věk dítěte.

Jazykové učitelé zprostředkovávají úvodní a pokračovací jazykový program. Učitelé mívají nejužší kontakt s uprchlíky a právě oni jsou schopni identifikovat v nejkratší době jejich problémy a uvědomit o nich sociální pracovníky.

Jazykoví konzultanti mají za úkol metodicky koncipovat příslušné jazykové kurzy. Zajišťují adaptaci začátečnického jazykového úvodního programu před příchodem nové skupiny. V současné době je takto přizpůsoben program pro Vietnamce, Sinovietnamce, Kambodžany, Laosany, Iráčany, Afghánistánce, Poláky, Španěly a anglické verze. Jazykoví konzultanti jsou dále velmi žádaní jinými zainteresovanými články jako jsou: municipality, soukromé osoby atd., které od nich požadují potřebné informace. Zejména municipality vyžadují informace o tom, jak mají založit jazykové kurzy a žádají upřesnění přijímacího programu, který bude probíhat v municipalitách. Cílem pobytu v přijímacím centru je zvládnout situaci tak, aby byli uprchlíci po tříměsíčním pobytu schopni se vyrovnat s každodenními situacemi, které je mohou potkat. Tak by po přestěhování do místa stálého bydliště měli být více méně schopni vést samostatný a nezávislý život ve svém domě, zajišťovat běžné nákupy, zacházet s penězi a dorozumět se. Samozřejmě, že se výsledky individuálně liší. Obecně lze říci, že toto jsou uprchlíci schopni normálně zvládnout. Nicméně v době přechodu uprchlíků z přijímacího centra do místa stálého bydliště dochází u některých kategorií uprchlíků k problémům. Např. uprchlíci, kteří přicházejí do Holandska za svými rodinami a jsou co nejrychleji, někdy dokonce během několika dnů, ubytování s nimi, se stává, že dosavadní byt není dostatečně

prostorů. K tomu dochází v municipalitách s horšími ubytovacími možnostmi. V tomto případě závisí ubytování uprchlíků na uvolnění příslušného bytového prostoru a definitivní ubytování se může značně prodloužit, zvláště v případě větší rodiny. Tehdy závisí pobyt uprchlíků v přijímacím centru zcela na spolupráci a finančních možnostech municipality. Jelikož někdy trvá 2 - 3 roky, nežli se rodina spojí, musí často personál ubytovacího střediska čelit problémům rozpadu manželského soužití. Pokud dojde k této situaci, nedoporučuje se stmelování příslušníků konfliktní rodiny. Někdy se podnikají kroky k usmíření partnerů a rodinu je možno trvale ubytovat jen tehdy, jestliže se to povede.

Zvláštní problém představují nezletilé bezprizorné děti, obzvláště Vietnamci. O ně se stará organizace s názvem "De Opbow", jejímž sponzorem je Ministerstvo spravedlnosti. Poručnická procedura trvá obvykle několik týdnů, během nichž tato organizace hledá v municipalitě domácího pečovatele. Poté sociální pracovníci zajišťují kontakty s budoucími pěstouny. Tento postup je konzultován s přijímacím centrem, které často zajišťuje přípravné práce a organizuje kontakty s municipalitou, která vyhledává osoby schopné pěstounské péče. Bohužel není vždy možné nalézt ubytování v municipalitě, kde žijí ostatní členové skupiny, s nimiž mladiství pobývali v přijímacím centru. Také se může stát, že jsou nezletilí umístěni v municipalitě mnohem později, takže nemohou absolvovat přijímací program organizovaný municipalitou od začátku s ostatními.

4.4. Přijímání uprchlíků v municipalitách

Kejen činnost ministerstva musí být dobře koordinovaná a musí být zabezpečena potřebnými finančními zdroji, ale musí být rovněž v harmonické spolupráci s různými odbory místní správy (Správy municipalit). Ubytování začíná by-

tový odbor, obvykle ve spolupráci se společnostmi, které se zabývají bydlením. Sociální služby municipality se starají o vybavení bytů a jejich přípravou na stěhování. Odbor sociálního zabezpečení nebo Sociální služby municipalit rekrutují hostitelské rodiny: to jsou lidé, kteří pomáhají uprchlíkům zejména v počátečním období jejich života v každodenních činnostech. Dále je zabezpečen obvykle další personál různých profesí. Konečně odbor sociálního zabezpečení - nebo výchovy - připravuje úvodní jazykové kurzy, zatímco odbor výchovy je odpovědný za zabezpečení vzdělání školou povinných dětí.

Ze strany přijímacího centra může být na žádost municipality poskytnuta pomoc při všech těchto činnostech. Úřady národních styků (National Contact Bureaux) na Ministerstvu mají své zástupce v různých místních poradních výborech a jestliže se objeví nějaké překážky, je o tom zpravena Sekce pro uprchlíky a usídlení minorit, která hledá řešení těchto problémů. Organizují se pravidelná setkání municipalitních jednotek, na nichž se diskutuje o problémech, které se vyskytují. Tímto způsobem si municipality vyměňují zkušenosti a učí se jedna od druhé. Na tato setkání docházejí zástupci jednotlivých municipalit, kteří jsou odpovědní za koordinaci přijímání uprchlíků a podle povahy diskuse se jich zúčastňuje jeden či více učitelů jazyka, jeden sociální pracovník a zástupce Sociálních služeb municipality. Z těchto setkání vyplývají následující fakta:

V oblasti sociálního poradenství hrají hlavní roli hostitelské rodiny, protože právě ony pomáhají uprchlíkům v jejich každodenním životě. V nukleárních municipalitách mohou hostitelské rodiny spolu s uprchlíky získat pomoc jednoho člena personálu Sociálních služeb municipality, nebo všeobecné sociální práce. Tato osoba, na kterou se mohou kdykoli v případě potřeby obrátit, jim je k dispozici i po

dobu několika let. Během této doby se formuje obsah činnosti, který je předkládán Všeobecné sociální práci.

Pro uprchlíky ve školním věku poskytují municipality ucelenou soustavu jazykových a uváděcích aktivit. Ta obsahuje 400 hodin jazykové výuky (480 hodin pro negramotné uprchlíky), které se musí vejít do jednoho roku a ne více než do dvou let. Pro mnoho uprchlíků je tato norma nedostačující. V tomto případě může být poskytnuta pomoc z fondů pro výchovné vzdělávací účely určené etnickým menšinám. Přestože nukleární municipality zaměstnávají kvalifikovaný školenský personál, který se zabývá jazykovými a uváděcími činnostmi, je bohatě využívána i činnost dobrovolných pracovníků. Municipalities jsou v tomto směru autonomní.

Uprchlíci ve školním věku navštěvují místní základní školy a na International Link Courses (Mezinárodní kurzy jednotného vzdělání). Jestliže je skupina dostatečně velká, poskytuje Ministerstvo školství a vědy zvláštní podporu pro "školy s prioritními cíli".

Na výchovu dospělých uprchlíků získávají municipalities pomoc ze Středisek pro přípravu na zaměstnání a kvalifikaci a v menší míře ze Středisek pro přípravu na povolání dospělých (Pokud se jedná o zaměstnávání uprchlíků, doporučujeme zprávu vydanou Ministerstvem zaměstnanosti a sociálního zabezpečení).

Podle zpráv z municipalit, které vyplývají ze setkání zástupců nukleárních municipalit a diskusí s pracovníky Ministerstva sociálního zabezpečení, zdraví a kultury o tom, jak probíhá každodenní vývoj lze konstatovat, že municipalities, které se v současné době zabývají přijímáním, uváděním a sociální orientací uprchlíků berou svoji práci vážně a vyvíjejí velké úsilí k tomu, aby jí zvládli co nejlépe. To se týká obzvláště nukleárních municipalit, které přijaly jednu či více skupin. Předností usídlování uprchlíků ve

akupinách - nehlédě na okolnost možnosti získání další podpory v průběhu počátečního období - je, že fondy poskytované podle Předpisů o zabezpečení uprchlíků umožňují kvalifikovanému personálu, aby se dostatečně angažoval při jejich integraci. Není však vždy v možnostech municipalit, aby ubytovaly pozvané uprchlíky ve skupinách. Jestliže je usídlována pouze jedna či menší počet rodin, lze jen obtížně, anebo vůbec, získat nějaké dodatečné prostředky. Proto se hledají způsoby jak využít existujících možností. Některé municipalities jsou v tomto ohledu úspěšné, jiné nikoli. Vzhledem k vyšší finanční prostředků, jimiž disponuje Fond regulace prostředků pro uprchlíky, jsou kladeny i nároky na prostředky samotných municipalit, protože v těchto případech je prakticky nemožné využívat pomoci profesionálních pracovníků a zaměstnat je. Ministerstvo sociálního zabezpečení, zdraví a kultury může pouze poskytnout ty nejlepší informace, rady a zkušenosti z jiných municipalit.

Finanční pomoc není zajišťována pouze Předpisy o zabezpečení uprchlíků a lidí hledajících azyl, kteří přicházejí do Holandska o své vlastní vůli. Je také možné se obrátit na Holandskou asociaci pro uprchlíky, která se stará o mnohé žadatele o azyl v průběhu období, kdy je vyřizována azylová procedura.

Jelikož se uprchlíci a osoby s nárokem na azyl velmi liší pokud jde o vzdělání, kvalifikaci a zkušenosti, jichž nabylí v době svého příchodu, úroveň jejich samostatnosti se v daných případech liší. Proto municipalities považují vládní podporu někdy za dostatečnou, jindy za neuspokojivou. Musíme si uvědomit, že tato pomoc může být pouze průměrnou výší sumy, která se vztahuje i na děti a kojence, pro které jazyková příprava nepřichází v úvahu.

4.5. Úloha podpůrné sociální práce při přijímání uprchlíků

Přestože jsou za úspěšné přijímání uprchlíků jako takové zodpovědné ústřední orgány a místní úřady, neznemena to, že by neměly svým dílem přispět i soukromé organizace. Už jsme se zmínili o národní svépomocné organizaci "De Opbouw" a i různých místních organizací. Ale na různých stupních přijímání uprchlíků se podílejí i jiné národní organizace, k tomuto účelu podporované vládou. Existují tři různé kategorie:

Na prvním místě je třeba zmínit Fond pro projekty přijímání uprchlíků (Foundation for Refugee Reception Projects), který zaměstnává určitou část personálu v přijímacím centru. Jeho úkolem je jazyková a uváděcí příprava, práce v jeslích, v oblasti tlumočení a všechny překladatelské úkony, které nemohou být zajištěny vietnamským překladatelem, který tam je ve stálém pracovním poměru. Ministerstvo angažuje pomoc tohoto Fondu, jestliže dojde k dočasnému návalu práce v přijímacím centru. Za tyto aktivity fakticky odpovídá Sekce pro uprchlíky a usídlení minorit - v tomto případě - Ústřední přijímací koordinátor.

Dokmile jsou uprchlíci usídlení netrvalo ve svém stálém bydlišti a začínají si plně uvědomovat potíže života v cizí zemi, obracují se na místní úřady a příslušné místní organizace s dotazy, na něž tyto orgány nejsou schopny odpovědět. V tomto případě mohou municipalitty vyhledat pomoc reorganizované Holandské asociace pro uprchlíky, která po počátečním zásahu na vládní úrovni nastupuje jako účinná podpůrná organizace.

Holandské asociace pro uprchlíky dostává podporu na svoji poradenskou, zprostředkovatelskou, informační i úže specializovanou práci, vykonávanou dobrovolnými pracovníky. Šíře pomoci, o kterou je asociace žádána, závisí na tom,

jak velkou pomoc místní úřady potřebují. Obecně platí, že je třeba větší asistence při přijímání uprchlíků a osob s nárokem na asyl, kteří přišli do Holandska z vlastní iniciativy, nežli při přijímání uprchlíků pozvaných holandskou vládou, kteří byli přijati v přijímacím středisku. Nejvíce dotazů, které se týkají druhé kategorie uprchlíků (pozvaných) je adresováno Sekci pro uprchlíky a usídlení minorit a Fondu na projekty přijímání uprchlíků.

Třetí kategorie podpůrných organizací, které se přímo či nepřímo podílejí na přijímacím procesu je kategorie národních organizací uprchlíků. Často hrají významnou roli v uváděcím programu přijímacího centra a v případě nutnosti podávají personálu informace o pozadí situace uprchlíků, kteří se tam nalézají.

5. Doplňky "in house modelu" a politika sociálního zabezpečení ve vztahu k uprchlíkům

Z výše uvedeného vyplývá, že po prvním období usídlení (přijetí, uvedení a sociální orientace) uprchlíků a osob s nárokem na asyl, jsou tito již do jisté míry aklimatizováni v Holandsku a mohou - v různé míře - stát na vlastních nohách. Zvýšená pozornost ze strany sociálních pracovníků a hostitelských rodin postupem času klesá. Je třeba říci, že uprchlíci mají dobrou šanci se aklimatizovat, protože hlavní organizace jsou zainteresovány na jejich přijetí od svého počátku, a proto politika zaměřená na různé aspekty jejich sociálního zabezpečení kráčí ruku v ruce s cílovými záměry a celkovým zaměřením integrace této skupiny jako celku.

Čím je pobyt uprchlíků v Holandsku delší, tím jasněji si uvědomují svoje místo v zemi, příležitosti i těžkosti, se kterými se mohou v nové společnosti setkat. Tento proces závisí v mnohém na jejich individuálním založení, na okol-

nostech, za nichž museli uprchnout, i na počátečním dojmu, který vyvolali při přijetí, uvedení a sociální orientaci. Přestože zákonný status a ubytování uprchlíků mohou být označeny jako dobré, jejich pozice ve vztahu k zaměstnání je méně povzbudivá. Uprchlíci mají často své zvláštní problémy, jako je stesk a touha vrátit se domů, starat se o blízké, které tam zanechali a starosti se spojením rodiny, traumatické zkušenosti v době útěku i před ním a nepřekonatelný smutek.

Po počátečním období intenzivních přijímacích činností a sociálního vedení se dožívá mnoho uprchlíků do nebezpečí sociálního vaku. Po době intenzivní přijímací procedury by neměli být ponecháni náhle na pospas sami sobě, aby rychle nepropadli do sociální izolace. Zejména proto, že v této době vystupují na povrch jejich psychosociální problémy.

Kromě odpovídající pomoci potřebují uprchlíci platformu, na níž by se mohli vzájemně stýkat. Ta by měla poskytovat možnost rozvíjet a rozšiřovat jejich potenciální soběstačnost.

Pozice, jakou uprchlíci zaujmou v holandské společnosti, je u různých jedinců odlišná a mění se také od jedné skupiny ke druhé. V druhém stadiu usídlení cítí prakticky všichni potřebu se stýkat se svými krajany a organizovat své vlastní záležitosti. Často touží po tom, aby spojili své síly a zlepšili svoji pozici ve společnosti, v níž žijí. A proto dodatečné sociální podpory, které vedou ke zvýšení emancipace, účasti, kulturního vyžití, zlepšení vzájemných vztahů a pěstování zájmů, by mohli hrát významnou roli ve snaze uprchlíků dosáhnout ve společnosti rovnocenného postavení. Tyto aktivity by mohly být určeny jak uprchlíkům samotným, tak i celé komunitě v níž žijí.

Protože je relativně velký počet účastníků, kteří by mohli vytvořit nějakou organizaci, rozptýlen po celé zemi - uprchlíků a osob s nárokem na asyl - vzniklo prozatím jen málo národních organizací uprchlíků. Jsou to: Organizace pro latinsko-americké uprchlíky, Asociace vietnamských uprchlíků v Holandsku, Společnost sinovietnamských uprchlíků a Asociace Etiopanů v Holandsku. Navíc podpora těmto organizacím platí jen neomezenou dobu, protože každým rokem jsou přijímány nové skupiny uprchlíků a prostředky na jejich podporu jsou převedeny z národních aktivit na specifické činnosti pro nově přichozí. Jestliže se rozpočet nezvýší, pak to znamená, že skupiny uprchlíků, kteří žijí v Holandsku již několik let budou získávat pro své národní aktivity méně prostředků.

Ale i v případě, že se jedná o malou skupinu uprchlíků na municipiální úrovni, vyskytuje se požadavek a potřeba rozvíjet své vlastní aktivity. Konečně i oni prošli velkým intenzivním programem v prvních letech svého pobytu v Holandsku: proto by nebylo moudré jim v provozování těchto činností bránit. Měli by dostat příležitost podílet se aktivně na zlepšení své pozice v místních komunitách. Protože je vláda odpovědná za jejich přijetí, je i odpovědná za poskytnutí fondů pro druhé stadium jejich pobytu v zemi tak, aby municipalita mohly vyhovět jejich potřebám. Zdá se být zcela oprávněné, že by vláda měla poskytnout grant k rozvoji jejich emancipace, participace a kulturního vyžití. Jestliže již vláda věnovala uprchlíkům zejména v počáteční fázi jejich přijetí v municipalitách velkou pozornost a zvláštní fondy, se značným nasazením národních organizací a prostředků, její odpovědnost za poskytování fondů určených aktivitám na místní úrovni by měla skončit až po pěti či šesti letech. Po této době by měli uprchlíci využívat veškeré zdroje a nástroje pomoci jako všichni ostatní občané.

Municipality by měly mít možnost přijmout jako doplňující opatření k "in house model" takové kroky, které by jim umožnily získat příležitost a ucházet se o snižující se vládní podporu pro každého uprchlíka v rámci Předpisů o poskytování podpory uprchlíkům, aby mohl být doplněn úvodní přijímací program: první částku o 500, druhou o 200 a třetí o 125 guldenů. Tento vládní grant by zvýšil fondy spravované municipalitami z jejich běžných zdrojů. To znamená, že municipality potřebují získat prostředky na podporu a rozvoj integrace uprchlíků po dobu pěti až šesti let po skončení počátečního přijímacího programu.

Stimulační roli mohou hrát v tomto procesu již existující národní organizace uprchlíků, které by měly hájit význam těchto aktivit pro zájmy municipality. Národní organizace uprchlíků a Holandská asociace pro uprchlíky, které mají za cíl uprchlíky podporovat, by měly poskytovat municipalitám informace a podněcovat zájem ostatních místních organizací k tomu, aby pomáhali uprchlíkům v jejich snaze rozvíjet tyto aktivity. Asociace bude podporovat organizování pokračovacích kurzů pro uprchlíky, v nichž by mohli rozšiřovat svoje vědomosti. Národní organizace uprchlíků mohou stimulovat vytváření organizací uprchlíků v municipalitách a povzbuzovat je k tomu, aby se ucházeli o podporu municipálních rad.

Nakonec se podívejme na činnosti, které by mohly být souhrnně nazvány jako "postpečovatelské". Jedná se o opatření, která by pomáhala řešit problémy komplexní povahy specifické pro uprchlíky. Je třeba uvážit, co všichni uprchlíci v době od svého útoku prožili a že není alespoň v dohledné době naděje, že by se vrátili domů. Obvykle svěřují své problémy nejbližšímu okolí: praktickým lékařům, sociálními pracovníkům, místním úředníkům atd. Tyto osoby by měly být seznámeny s relevantními informacemi o jejich zážmí, minu-

lostí, znát pozadí. To částečně zajišťuje Holandská asociace pro uprchlíky. Tutéž funkci plní zdravotní centrum uprchlíků příslušného ministerstva, které zaměstnává 3 lékaře a 3 zdravotnické sociální pracovníky zaměstnané Sekcí pro uprchlíky a usídlení minorit.

6. Shrnutí a závěry

Podle politických dokumentů o kvótě uprchlíků a problémech poskytování fondů vyplývá, že do Holandska může být povoleno maximálně 250 uprchlíků ročně. Kromě toho bylo vydáno povolení pro dalších 250 uprchlíků a osob, které přišly do Holandska za členy svých rodin a vietnamských boat people. Konečně je zahrnuto i 800 osob, které přicházejí do Holandska o své vlastní vůli a získají status A nebo B, jako osoby s nárokem na asyl. Aktivity a finanční prostředky jsou plánovány pro přijetí, začlenění a sociální orientaci těchto 1300 uprchlíků a osob s nárokem na asyl. Holandská asociace pro uprchlíky oznámila, že nebude dále přebírat odpovědnost za přijetí pozvaných uprchlíků, protože řešení tohoto problému je zajišťováno vládou. V tomto případě Ministerstvem sociálního zabezpečení, zdraví a kultury a péče o pozvané uprchlíky začíná v hlavním přijímacím centru. Poté je odpovědnost přenesena na municipality, kde jsou uprchlíci usídlení. Pro uprchlíky a osoby s nárokem na asyl se tyto příslušné aktivity rozvíjejí až v municipalitách.

Organizace činnosti zaměřených na přijímání, začlenění a sociální orientaci uprchlíků se odvíjí v rámci "in house model" (usídlení). Jejich cílem je umožnit uprchlíkům a osobám s nárokem na asyl začít žít co možná nejrychleji v Holandsku samostatný život. Tento model je naplňován těmito nástroji:

- přijetí na maximálně 3 měsíce v hlavním přijímacím středisku, které se vztahuje pouze na uprchlíky pozvané Holand-

- skou vládou.
- ubytování podle Předpisů o státním preferenčním bydlení.
 - Předpisy o zabezpečení uprchlíků, které jsou od 1.1.1985 začleněny do Systému vládní podpory pro minority.
 - vládní podpora představuje 5000 guldenů na jednoho uprchlíka a 6000 na každých deset uprchlíků ubytovaných ve skupinách v "nukleárních municipalitách" (místních jádrech).

Po ukončení počátečního přijímacího programu v přijímacím centru anebo v municipalitě existuje několik dodatečných ustanovení ve prospěch uprchlíků a osob s nárokem na asyl:

- municipalita může obdržet vládní podporu ve výši 1000 guldenů na jednoho uprchlíka, která je určena pro další sociální vedení,
- na dalších několik let může municipalita obdržet snižující se vládní podporu ve výši 500, 250 a 125 guldenů na činnosti rozvíjející emancipaci, participaci a kulturní využití uprchlíků a osob s nárokem na asyl.

Cílem je rozvíjet plynulý proces navazující na několikaleté intenzivní působení vládních a místních orgánů, během něhož uprchlíci postupně a za účasti veřejných orgánů zvládají, přebírají odpovědnost za svůj vlastní život. Na konci tohoto procesu jsou považováni za normální obyvatele Holandska, kteří mají nárok ve stejné míře na všechny vymoženosti, které jsou k dispozici všem holandským občanům. V tomto procesu hrají rovněž roli podpůrné orgány sociálního zabezpečení.

Na prvním místě je to Fond na projekty přijímání uprchlíků, který zaměstnává určitý počet pracovníků v hlavním přijímacím středisku. Dále to je Holandské asociace pro uprchlíky, které hraje podpůrnou roli a poskytuje municipalitám na jejich žádost poradenskou, informační a organizační pomoc při přijímání uprchlíků. A nakonec to jsou vlastní

národní organizace uprchlíků, které pomáhají při aklimatizačním procesu uprchlíků a osob s nárokem na asyl organizováním činností k rozvoji emancipace, participace a kulturního využití.

Pokud se jedná o "in house model", musí být respektovány určité podmínky. Např. příchod uprchlíků musí být předem co možná nejvíce rozfázovaný a naplánovaný. Po dobu pobytu v přijímacím centru nesmí dojít ke komplikacím, které by bránily rychlému rozmístění uprchlíků do jejich vlastních domovů: municipality jim musí vycházet vstříc při poskytování vyhovujícího bydlení a včas převzít odpovědnost za jejich přijetí.

Doposud bylo všem těmto podmínkám vyhověno. Tříměsíční limit pobytu v přijímacím centru byl zřídka kdy překročen a vždy se našel dostatek municipalit, které byly ochotny uprchlíky a osoby s nárokem na asyl přijmout. Neodmyslitelným nástrojem jsou v tomto procesu Předpisy státního preferenčního bydlení pro minority, stejně jako předpisy o zabezpečení uprchlíků.

Můžeme uzavřít konstatováním, že po počátečních obtížných letech se rozvinul proces, který uspokojivě funguje jak ve způsobu přijímání uprchlíků, tak i s ohledem na potřebné finanční zdroje, kooperaci mezi centrálními a místními úřady i činností soukromých iniciativ.